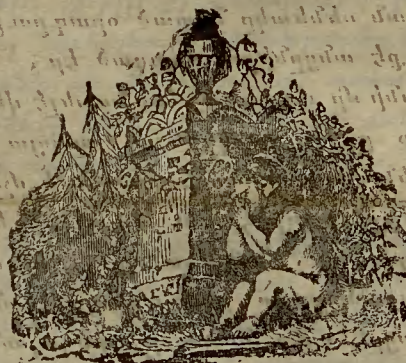

ԹԻՒ 364 ՅԱՐԻ Ե. ՇՐԱՅԻ 1874 13 ՓԵՏՐՎԱՐ ԶՈՐԵԳՇԱԲԻ

Մամիկ իւրաքանչիւր շրջանը 52 օրեանէ ետեւ
 յարապարակեան տեղն է. Պօլիս, Չինիլիլի—խան վերի յարկ
 թիւ 18:
 Դուրս ելիմալը թերթից փոստայն ծախքը տաւտղին վրայ է:

Շրջանին գինը գահեկան կանեխիկ 60
 Կիսաշրջանը 50
 Մէկ թիւը փարոյ 50
 Ծանուցման տողն է գահեկան 2

Ի Ս ԳՆԱԼԻ Մ Ա Հ
ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒՆ Տ. Տ. ՆԻԿՈՂՈՍ
 ԱՐԲԱՋԱՆԻ ԱՂԱՍԵՍԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐԲԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀԻ ՀԱՅՈՑ
 Քանի մ'օրէ ի վեր հասարակութեան բե-
 րանը պարտած այն անհիմն տարածայնու-
 թիւնը գժրադարար իրականութեան վիճա-
 րուեցաւ:
 Պատրիարքական Տեղապահ Ս. մեծ. Նիկո-
 ղոս սրբազան Աղաւանդ մեռաւ վերջապէս
 այս կիրակի գիշեր յետ տառնօրեայ հիւան-
 դութեան մը ի հասակի 48 ամաց ի խոր
 սուգ հախակելով իւր քոյրերն, եղբարքն և
 ամբողջ ազգը:

Նիկողոս Սրբազան թէն պարզ բայց ազ-
 գին պատուաւոր եկեղեցականներէն մին ըլ-
 լալով բաւական ծառայութիւններ ըրած էր
 աղբին. իւր վարդապետութեանը առաջին
 տարիները բաւական ժամանակ Սամաթիոյ
 Ս. Գեորգ եկեղեցւոյն մէջ քարոզչութեան
 պաշտօն վարելէ ետքը, Սկիայ առաջնորդու-
 թեան պաշտօնին կոչուեցաւ և մէկ քանի
 տարի ալ հսն ծառայելէ վերջը Նիկովիդիա
 ելլելով, չորս տարիի չափ ժամանակ Պատ-
 րիարքական տեղապահի պաշտօն վարեց,
 որմէ ալ ետքը Պօլիս գալով Օրթոդոքս ե-
 կեղեցիին քարոզչութեան պաշտօնը ընդունեց
 մինչայն ժամանակ թէ կրօն. ժողովոյ և թէ
 երեսփոխանական ժողովոյ մէջ ալ ամուս-
 նենալով, որոյ իր այս պաշտօններուն մէջ
 ունեցած անխարդախ ընթացքն անշուշտ ազ-
 գային լընդհանուր համակրութեան արժա-
 նացնելով զինքն երեք ամիս առաջ առաջնոր-
 դեցին մինչեւ Պօլսոյ Պատրիարքական Տեղա-
 պահութեան բարձր պաշտօնին, ուր ամե-
 նայն պատուով կնքեց տարածած իւր մահկա-
 նացուն:
 Հանգուցեալ Սրբազանին յուղարկաւորու-
 թեան հանգէսը իւր պաշտօնին վայել պար-

տուգատաշած շքովը կատարելու համար երկու-
շարթի օր Պատրիարքարանի կողմանէ պէտք
եղած պատրաստութիւնները տեսնուելով, ե-
րէկ Օրթոդոքսի եկեղեցին ի ներկայութեան
բաղմաթիւ բարձրաստիճան եպիսկոպոսաց,
վարդապետաց, քահանայից և ժողովրդեան
յիշեալ հանդէսը կատարուեցաւ, ուրկէ մար-
մինը Գուրուշէմէ փոխադրուելով եկեղեց-
ւոյն բակը ամփոփուեցաւ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Կիրակի օրը ամէն ազգ և ամէն մարդ տե-
սակ տեսակ ուրախութիւններով ժամանակ
կանցընէր, Բարեկենդան կընէր:

Ոմանք գիմակներ և տարօրինակ հագուստ-
ներ հագած տունէ տուն փողոցէ փողոց կը
պտըտէին, ոմանք դինետուններու և զբօսա-
րաններու մէջ նուագածուաց խումբ մը առ-
ջեւին առած կը խմէին, կերգէին ու կը պա-
րէին. օր մը՝ որ ամէն մարդ ուրախ դուարթ,
աշխարհականն ալ կը խմէր եկեղեցականն ալ,
ծերն ալ երիտասարդն ալ, նոր հարսերն ալ
օրիորդներն ալ, անանկ որ արբեցողութիւնն
ընդհանուր եղած, ըմպելիաց գաւաթներու
որոտմունքէն աշխարհ կը թնդար. վերջապէս
աշխարհ խենթեցած էր այդ օրը:

Այս խենթութիւնը եթէ մասնաւորապէս
միայն մեր ազգին վրայ տեսնուէր, թերեւս
այդ մասին բան մը ըսէինք մենք մեզի, բայց
ոչ, ընդհանուր էր այդ. ինչպէս Հայը նոյն-
պէս և Յոյնը, Պուլկարը, Գաղղիացին, Անգ-
ղիացին՝ ի մի բան բոլոր քրիստոնեայ ազգեր
այդ խենթութեան մէջ կը մրցէին իրարու
հետ, որոնց այս վիճակը Մահմետականք ու
Հրեայք ալ տեսնելով անոնք ալ միացած այս
տօնախմբութեան, Քրիստոնէից հետ մէկտեղ
կը խմէին, կերգէին, կը պօռային ու կը պա-
րէին. արդարեւ վիճակ մը որ մարդ մարդու բան
մը չէր կրնար ըսել և մէկը միւսը չէր կրնար
մեղադրէր:

Այս ընդհանուր խառնակութեան մէջ այդ-
արբեալ, այլակերպեալ և խենթեցած մար-
դիկը դիտած ատեննիս յանկարծ Աղբ. Հի-
ւանդանոցը յիշեցինք ու ըսինք ինքնիրեն,
թէ արդեօք ասանկ օր մը կարեկցութեան
արժանի այդ յարկին մէջ պատուարեալ մեր
որբ, անկեալ ու անտերունջ եղբայրներն,
քոյրերն ու զաւակունքը ի՞նչ վիճակի մէջ
կը գտնուին, ուստի ուղեցինք անգամ մը
ատոնց վիճակը աչքէ անցնելով մենք ալ մեր
Բարեկենդանը ընել նոյն օրը, հետեւաբար
առանց ժամանակ անցնելու փութացինք այ-
ցելութիւն մը տունք այդ յարկին, ուր
պատուարժան Հոգաբարձութեան ատենա-
պետը մեծապատիւ Գէորգ Էֆէնտի Չարդար-
եան ներկայ ըլլալով, առանձինն Հոգաբար-
ձութեան սենեակը նստած օրագրութիւննե-
րն աչքէ անցընելու զբաղած էր:

Քանի մը վայրկեան հոս նստելէ վերջը, ու-
ղեցինք բոլոր յարկերն ալ պտոյտ մ'ընել,
որ ասեն Հիւանդանոցի տնօրէն և մշտնջենա-
ւոր բժիշկ Գաբրիէլ Էֆ. առաջնորդելով մեզ
հիւանդանոցը, անկեղանոցը, ապուշներու
յատկացած յարկը, յիմարանոցը, կանանոցը,
խոհանոցը, ուսումնարանը, դեղարանը, ար-
հեստանոցը և ինչ ամէնքն ալ կարգաւ աչքէ
անցուցինք, որոց ամենուն ալ վիճակը կը
յայտնէր թէ կանոնաւոր և արթուն խնամա-
տարութեան մը տակ կը գտնուէին:

Մեր այս այցելութեան ժամանակը երե-
կոյեան ընթրիքին մօտ ըլլալուն, հետա-
քրքրութիւն ընելով ուղեցինք իմանալ թէ
արդեօք ի՞նչ կերակուր պատրաստուած է
պատուարելոց համար. Տնօրէն Էֆէնտին
պատասխանեց թէ խաւով քիւր և խաւով
միայն ունին, որ ասեն երբ ըսինք թէ՛ կա-
րելի չէ՞ միթէ ասանկ գիշեր տեսակ մը կե-
րակուր ալ աւելի տալ, Տնօրէն Էֆէնտին
մեր այս հարցման պատասխանելով անկարե-
ւիթիւնն իմաց տուաւ, որմէ հասկցանք որ
եթէ այն իրիկունը երեք տեսակ կերակուր

տրուի, պատասպարեալք հետեւեալ օրն ալ անօթի պիտի անցունեն:

Ասկից ետքը վերստին դարձանք Հոգաբարձութեան սենեակը և հոն Հիւանդանոցի ընդհանուր վիճակին նկատմամբ Մեծ. Ատենապետին ինչ ինչ հարցումներ ընելով պէտք եղած պատասխաններն ընդունեցինք, զորոնք արժան կը դատեմք հոս մեր ընթերցողաց ալ հաղորդել համառօտիւ:

Նախ Մոմարանի վիճակը հարցնելով ցաւ դժայինք երբ հասկցանք որ այն հաստատութիւնն, ինչպէս յայտնի է, մասնաւորապէս Հոգաբարձութեան Մեծ. Ատենապետ էֆէնտիի ջանքն միայն 14 հազար զըշ. գրամադրիւով մը երեւան եկած ըլլալով, վերջին ութը ամսուան մէջ հաշիւ եղած է որ ամբողջ ծախքը հանելէ վերջը 20 հազար զըշի. ի զուտ չահ մ'ալ աւելցեր է Հոգաբարձութեան, չը մոռնանք սա ալ յիշելու որ տակաւին ամեն եկեղեցի իրեն պէտք եղած մոմը այս ազգային մոմարանէն չը գնելէ զատ, հարսանեաց համար ալ խիցտ քիչ վաճառմունք կըլլայ, այնպէս որ ստուգուելով հասկցուած է թէ միայն վերջին չաթուս Պատրիարքարանէն տրուած հարսանեաց 43 հրամանիէն միայն 13 մոմ ծախուեր է մոմարանէն, մինչդեռ այդ մոմերը թէ գնոյն թէ տեսակին և թէ արուեստին կողմանէ Եւրոպայէն եկած մոմերէն ալ առաւել չահաւետ ընտիր և վաճառու էն:

Ասկից զատ երբ իմացանք նաեւ որ Պօլսայ և շրջակայիցը մէջ գտնուած 30էն աւելի եկեղեցիներուն ամէնքն ալ եթէ իրենց մոմերն ազգային այս մոմարանէն առնեն և եթէ իւրաքանչիւր եկեղեցի առ նուազըն տարին 3000 զըշ. ի մոմ առնու, որոնց մէջ թէև այնպիսի եկեղեցիներ կան որ տարին 20 հազար զըշն աւելի մոմ կ'սպառեն, ազգային այդ հաստատութիւնը իւր ամբողջ ծախքն հանելէ վերջը տարեկան 40 հազար զըշ. ի ալ զուտ չահ մը կ'ունենայ, որ ստուգուի:

Հիւանդանոցի արդի վիճակին համար նշանակութեան արժանի եկամտի գումար մը ըլլալէ զատ, ազգային ալ այդ հաստատութեան զարգացումը կրնայ Հիւանդանոցի համար աւելի արդիւնաւոր հաստատուն եկամուտ մը ըլլալ:

Իրաց այս վիճակին մէջ դժուարին չէ հասկընալ թէ օրչափ մեղադրելի կրնան համարուիլ այն ամէն ազգայինները, գլխաւորաբար այն խել մը եկեղեցեաց թաղ. Խորհուրդներն որք տակաւին անտարբեր աչօք կը նային ազգային բարեպաշտական յարկէ մը հարիւրաւոր պատասպարելոց անունդն աւելցունող այսպիսի հաստատութեան մը:

Գալով սոյն Հոգաբարձութեան օրով հաստատուած արհեստանոցին, մեծ ուրախութիւն դժայինք երբ տեսանք որ իբրեւ անառակ զրկուած որը ու անտերունջ տղայք մասնաւոր խնամատարութեան մը շնորհիւ սորված են ըստ բաւականին ուարդ բայց ձեւաւոր ու հաստատուն կերպով խռատներ չի նեւ և Հիւանդանոցի պատասպարելոց այդ մասին ունեցած պէտքը իրենք հայթայթել այս մասին դիտողութիւն մ'ընելով մենք յայտնեցինք մեծապատիւ Ատենապետ էֆ. ի, որ աւելի օգտակար կըլլայ իրենց աշխատութիւնն եթէ արհեստի այդ ճիւղը աւելի ընդարձակելով, քաղաքացիութեան, դերձակութեան ևն. նման ուրիշ մէկ քանի արհեստներ ալ ուսուցուի աշակերտաց, այնպէս որ իբր անառակ եկող բոլոր տղայք, անառակութիւններն հոն ձգելէ զատ արհեստ մ'ալ սորվին և անանկ դուրս ելլեն. հետեւաբար ուրախ եղանք երբ մեծապատիւ Ատենապետ էֆէնտին իմացուց մեզ թէ Հոգաբարձութիւնն ալ արդէն մի եւնոյն փափաքն ունենալով մտադիր է իւր այդ փափաքն ալ քիչ ատենէն գործադրութեան դնել:

Ստոյգ է որ 2-3 միլիօն Տաճկաբնակ Հայոց այս ազգային միակ յարկը կրնայ աւելի չքեղ և աւելի գոհացուցիչ վիճակ մ'ալ ու:

նենալ, ոսկոյն երբ պատասխարեցայ 450 թիւը ամսական 50 հարալը զրէի մտքիկ գումարին հետ միանգամ նկատողութեան առնուի, և եթէ քիչ մը հեռուն գտնուած Յունաց Հիւանդանոցի 1000 ոսկոյ ամսական եկամուտ մ'ունեցայ հարուստ վիճակը մեր Հիւանդանոցի նւթմական կարողութեանը հետ բաղդատուի, կարծեմք չը կրնար գրանուիլ անանկ մէկը որ շուղէ գոհ աչօք նայիլ Հոգաբարձութեան խնամուած տնտեսագիտութեանն ու հաստատամիտ աշխատողութեանը վրայ:

Այսօր այդ յարկին մէջի պատասխարեալը օրը 2 զրուշի ջնջին դումարով մը կարգին միայն քայլ 2 զրուշով ալ այսչափ միայն կրնայ ըլլալ և այս իսկ մեծ բան է: Եթէ կուզեմք որ մեր սրբ ու անտեղունջ, կոյր ու կաղ, տնանկ, անառակ ու խելագար վերջապէս գթութեան կարօտ մեր եղբայրներն ու քոյրերը հայրերն ու զուկըները հոն զրկեմք որ պատասխարեն ու խնամուին, պէտք է որ մեր նուէրներն ալ մէկտեղ զրկեմք հոն, և եթէ կուզեմք որ ինչպէս մենք նոյնպէս և անոնք խնամուին և չափազանց խնայողութեան չենթարկուին, պէտք է կըսեմք փոխանակ այս օրուան պէս 2 զրուշ տալով և զրուշի բան սպասելու, տանք և զրուշ և 4 զրուշի բան սպասեմք իրաւամբ:

Ասիկա կըսեմք մենք անոր համար, որ Հիւանդանոցի մէջ այնպիսի պակասութիւններ ալ տեսանք, որք ոչ հոգաբարձութեանը կը վերաբերին և ոչ կարող է հոգաբարձութիւնն տօնոց առաջըր առնուլ զի ուղղակի ազգին կը վերաբերին այդ պակասութիւններն և միայն ազգը պարտի և կարող է զանոնք ընուլ: Որինակի համար երբ իւրաքանչիւր պատասխարեց քանի ձեռք հանդերձեղէն ունենալը Մեծ Ատենապետ Էֆէնտիին հարցուցինք, պատասխան առինք թէ իւրաքանչիւրը մէկ ու կէս ձեռք հանդերձեղէն ունի, այսինքն 450 հոգւոյ 700 ձեռք, ասի

յայտնի է թէ որչափ քիչ է որ առնուարն իւրաքանչիւր պատասխարեալ երկու կամ երեք ձեռք հանդերձեղէն ունենալու է:

Ինչո՞ւ այդ պատասխարեալը 4-5 ձեռք հանդերձեղէն չը պիտի ունենան, միթէ ազգը չունի կարողութիւն այնպիսի պէտք մը լեցընելու այսչափ Հայ վաճառականներ ունիմք, որոնց անունները ամէն ատեն ամէն ապրանքներու վրայ կը կարդամք, այս կիւմիւշէրտան է, այս Գակոբեան է, այս Գալաիէօղեան է, այս Գարամանճեան է ևն. ևն. որոնց եթէ ամէն մէկը տարին 10 թօր բան զրկէ այդ յարկին, իրենք բնաւ բան մը չիմանալէ զատ, Հիւանդանոցն ալ գոնէ այդ մասին հարուստ վիճակ մը կ'ունենայ:

Մենք բնաւ խօսք չունիմք անոնց, որոնց քով մէկ երկու ոսկին մեծ նշանակութիւն ունի, այլ մեր խօսքը ազգին մէջ գտնուած այն հարուստ և կարողութեան տէր անձանց է միայն, որք եթէ կամին կրնան եթէ ոչ առանձինն գէթ ընկերութեամբ մեծ բաներ ընել իրենց ազգին աղքատացն ու կարօտելոյը, բաւական է որ համալուին միայն թէ իրենց հարստութիւնն բնաւ պատիւ չը համարուիր իրենց քանի որ իրենց համարին եղբայրներն անգին իրենց ճօխութեանն ու պատուոյն համապատասխան վիճակի մէջ չեն գտնուիր:

Կը փափաքեմք որ մեր այն անկեղծ տուղերը մասնաւոր նկատողութեան տանուելով, հարուստ ազգայինք, թաղական խորհուրդք և ուրիշ կարող անձինք վրութեան Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան յառաջդ իմական ճգանցը աջակցիլ, որուն անձանձիր աշխատութիւնը պարտք կը դնէ մեր վրայ հրապարակաւ մեր շնորհակալութիւնն յայտնել, ինչպէս նաև մասնաւորապէս Տնօրէն և բժիշկ Գարրիէլ Էֆէնտիի կրկնել այդ շնորհակալութիւննիս որ Հոգաբարձութեան բացակայութեան ատեն անոր փոխանորդութեան պաշտօնն ունենալէ զատ, գիշեր ցերեկ նոյն յար-

կին մէջ բժշկութեան պաշտօնովն ալ հսկելով եղբայրական խնամք կը տանի բոլոր պատրս պարեւոյ և հիւանդաց վրայ :

ՄԱՍԻՍԻ ԱԶԳԱՏԵՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ազգերնուս մէջ մէկ քանի խմբագիրներ ունին որ, իրենց գլխաւոր գործը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ ամէն ատեն ազգը խռովել, ծեծ ու փեթ հանել, իրենց թերթերուն միջոցաւ յանուն ազգին ամէն նախատինք ու թըշնամանք ընել անամօթաբար, բաւական է որ իրենց կերպով մը ելլայ :

Աս խմբագիրները որ քանի մը ամիս առաջ տեղի ունեցած Պատրիարքական կրօնային ժամանակ չէին «էսէն» ընելու աղէկ սովորեցան, կերեւայ որ համը բերաննին մնացած ըլլալուն, խորմեան Սրբազանի հրաժարումէն և ամէն բան խաղաղութեն վերջը, ասոնք տակաւին չը խաղաղեցան և հիմայ ալ վանայ Պօղոս վարդապետի խնդիր մ'է մատերնին փաթթեր ամէն օր կը հրահրեն, որպէս զի կարենան դարձեալ ազգը յուզել և ժամանակ մ'ալ այդ խնդրէն չեփէնել ըլլալ :

Մասին որ այդ կարգի խմբագրաց «էսէն» կը համարուի, ժամանակաւ ասոր անոր նամակներովը և ծանուցումներովը լեցուած էջերը վերջին օրերս բոլորովին այս Պօղոս վարդապետի խնդրոյն նուիրեր և բերնին եկածը ամբողջփեղ դուրս տալ սկսեր է :

Մանաւանդ՝ իր գրած խմբագրական յօդուածները որպէս թէ քիչ կուգան, չէնք ըլլալու համար սկսած է իր քովէն կեղծ նամակներ ալ շինել և հրատարակել տակն ալ այբուբենի եռսունը ինը գիրերէն մէկը փոփոխակի ստորագրութիւն դնելով : Բայց այս հինցած վարպետութիւնը մարդ չի կլներ եղբր. էհ, ինչ ընէ խեղճը. ձեռքէն ինչ կուգայ նէ ան պիտի ընէ, հիմայ ելլելու այս տարիքէն ետքը նոր վարպետութիւններ սովորելու

համար ասոր անոր առջին ծուկի չընելու չէ ետ :

Աս չէնք խմբագիրը շարաթ օրուան թերթովը այս տեսակ վարպետութիւն մը ընելէ դատ, այդչափն ալ բաւական չը համարելով, իր մանկութենէն մինչեւ այսօր դինքը սնուցանող ազգին չորս կողմը կրծելու ելեր է, ըսելով թէ՝

« Հայերը սովորութիւն ունին ամէն տեղ գէշ մարդիկը պաշտպանելու. դող, աւաղակ, անօրէն . . . Հայու մը պաշտպանութեանը համար ամէն ջանք, ամէն անիրաւութիւն ընելու, մինչեւ իսկ իրենց անձնական և ազգային պատիւը արատաւորելու. բայց ընդհակառակն բարի, ազնիւ և անձնուէր մարդ մը պաշտպանելու համար անփոյթ են :

Պրավօ՛, Մասիս, երեսդ ճերմակ կենայ, բայց ո՞րն է այն բարի մարդը զոր Հայք չեն պաշտպանած, և որո՞նք են եղեր այն գէշ և աւաղակ մարդիկը զորս Հայք ամէն տեղ պաշտպաներ են. ինչու ատոնցմէ մէկ հատը չես ցուցնցած : հետեւաբար ո՞ր ատեն ատանկ բան մը պատահած է, որ չ'ամչնալով քեզ սընուցանող ազգիդ ասանկ մուր մը քսելու ելեր ես :

Մեր գիտցած Հայոց ազգը և ոչ մէկու մը ատանկ անիրաւութիւն երբէք ըրած չունի, երբէք դողը, աւաղակը, անօրէնը պաշտպանած և ընդհակառակն ազնիւ, բարի ու ազգասէր մարդիկը անպատուած չունի. եթէ ազգին մէջ կան անանկ մարդիկ, ան ալ քեզի նման օրս եւրո՞նէ խմբագիրներն են, որ ազգին հայր ու տեղով ազգին տունը քակել կաշխատին ամէն ատեն անօրէններն, դողերն, սրիկայներն պաշտպանելով :

Կը հարցնեմք քեզ, Մասիս, Շահ Հիւսէյինը պաշտպանողը ո՞վ էր, ա՞զգը թէ դուն. խորմեանի կուռն ատեն երեսփոխանական ժողովոյ դռները բռնաբարողները պաշտպանողը ո՞վ էր, ա՞զգը թէ դուն. Պրուսայի խնդրոյն մէջ այդ գաւառին բարեկարգու-

Թիւնը խանգարող քանի մը անձինքը իբրեւ ընդհանուր ժողովուրդ ներկայացնելով պաշտպանողը ո՞վ էր, ա՞զգը թէ դուն. գաւառաց մէջ խռովութիւն յարուցանող հարուստ չօրպաճիները, ամէն տուն քանի մը պնակ լցելու յուսով պաշտպանողը ո՞վ էր, ազգը՞ թէ դուն. ինչո՞ւ այսօր ելեր տէ ազգին կը վերադարձա քու և քեզ պէսներու այդ աններելի դաւաճանական ոճիրները:

Հայոց ազգը եթէ յանցանք մը ունի, իրաւ ես, ան ալ ուրիշ բան չէ եթէ ոչ քեզ պէս խմբագիրներն ապրեցները որ ազգին անունը ամէն պարագայի մէջ անխղճաբար վատահամբաւելը ապրուստի ճամբայ ըրած էք, բայց պէտք է գիտնաք որ այդ թիւր ընթացքը այլ ևս չկրնար սնուցանել զձեզ եթէ տակաւին շարունակէք, այլ կը պարտաւորէ զձեզ բռնի սովորիլ թէ ինչպէս խօսելու է յանուն ազգին:

Ահա օրինակը առջիւ է. Մանգումէն որ ժամանակաւ բարձր դիրք մը կը կրեր ազգին մէջ, իր ազգին դէմ հայհոյելուն, ամեն անարգանք ու նախատինք տեղալուն համար էր որ իր այդ բարձր դիրքէն ինկաւ և այսօր խաղիւք խէբէն, Կիսմէն Էնիսէն կելլայ կոր:

ՅՈՅՍ

Արմաշու վանքին համար բաւական առանձնի վեր շատեր ուսումնարան է բացեր, միաբանութիւնը սանկ կը գործէ նանկ կը գործէ ևն. կըսէին ալ նէ, շիտակը խօսելով մենք բան մը տեսած չըլլալնու համար յոյս մը չունէինք թէ այդ վանքը յառաջ կերթայ և ազգին օգտակարութիւն մը կունենայ, սակայն ուրախ եմք տեսնելով որ շաթթուս յոյս մ' ելաւ այդ վանքէն և իրաւունք տուաւ մեզ անկէջ վերջը շատ բաներ յուսալու իրմէն:

Արմաշու վանքը պատուարժան միաբա-

նութիւնը հարկաւ զգալով թէ վանքերն իրենց ազգին մեծ ծառայութիւններ ընելու միանգամայն կարող և պարտաւոր են, ինքն ալ Ս. Էջմիածնի, Ս. Երուսաղէմի և այլ մի քանի վանուց օրինակին հետեւելով իւր ամսօրեայ յոյսովը վերստին ասպարէզ կելնէ այս անգամ իր ազգային, կրօնական, բարոյական, իմաստասիրական, գիտնական ընտիր յօգուածներովն և ուրիշ հրահանգիչ պարունակութիւններովը ազգին մտաւորական կարողութիւնը մշակելու:

Կը գովեմք միաբանութեան սոյն ազգօգուտ ձեռնարկութիւնը և կը փափաքեմք որ ազգային ընթերցող հասարակութիւնն ալ փութայ իւր բաժանորդագրութեամբը քաջալերել զինքը, սրպէս զի ժրաջան միաբանութիւնը չը պարտաւորի ուրիշ վանքերու նման թանապուր, կարագ, սեր, մեղր, մածուն ևն. կլլելու զբաղելով միմակ Ժիւնին հաստըցներ:

ՆԵՐՍԷՆ—ԴՐՍԷՆ

Դպրոցէ նոր ելող երիտասարդ մը վաճառականի մը ներկայանալով աղերսագիր մը կուտայ որ զինքը ծառայութեան ընդունի, որու այդ վաճառականը կը հարցնէ.

- Ի՞նչ գիտէք նայիմ.
- Գիտութիւն կուղէք թէ լեզու.
- Ինչ որ գիտէք նէ, ըսէք նայիմ.
- Հայկաբանութիւն.
- Ան մեղի պէտք չէ.
- Հայոց պատմութիւն.
- Անցիր.
- Սրբազան պատմութիւն.
- Անցիր.
- Տաճկերէն.
- Ան ալ անցիր, հոս Պապը-ալի չէ.
- Աղէկ. բայց ասոնք անհրաժեշտ գիտելիքներ են.
- Քեզի համար, ինծի համար ի՞նչ գիտեն նայիմ.

— Ժիմնասթիւք .

— Չեղաւ , անցիր ,

— Միւղիք վօքալ և էնսթրիւմէնթալ .

— Հոս թատրոնն չէ , անցիր կըսեմ .

— Գծագրութիւն .

— Ան ալ անցիր .

— Անգղիարէն ու Գաղղիարէն .

— Անոնք ալ անցիր .

— Ինչո՞ւ ճանըմ , դուն վաճառական չե՞ս մի , վաճառականաց գործը կամ Անգղիոյ հետ կըլլայ կամ Գաղղիոյ .

— Ան ժամանակ մ'էր օղլում , հիմայ Գերմանացոյ հետ կըլլայ , Գերմաներէն գիտե՞ս ան ըսէ .

— Ես ի՞նչ գիտեմ , լեզու սովորիլ սկսած ատենս Անգղիարէնն ու Գաղղիարէնն էին վաճառականական լեզուն .

— Ատանկ էր ամա , հիմայ Գերմանացոյ անցաւ վաճառականութիւնը , ուրիշ ի՞նչ գիտես նայիմ .

— Ֆիդիք .

— Ան բնաւ պէտք չըլլար , ուրի՞շ .

— Շըմի .

— Ան ալ չեղաւ .

— Անաթօմի .

— Հոս էղածի խանութ չէ օղլում , ուրի՞շ .

— Երկրաչափութիւն .

— Չեղաւ , անցիր .

— Ալճէպրա .

— Ատ ի՞նչ է որ , ատիկայ բնաւ չեմ լըսեր .

— Գիրերով հաշիւ կընեն .

— Ինչո՞ւ , թուանշանով ընես նէ չըլլա՞ր :

— Չըլլար էֆէնտիմ , անձանօթ եանի խայիպ եղած բաները ատանկ կը գտնուի .

— Պզտիկ պզտիկ ի՞նչ բաներ ալ սորվեր էք օղլում , խայիպէն բան ալ կը գտնէք հա՞ . աղէկ ամա ինձի ատանկ բաներ պէտքը չէ , տետրակ բռնել գիտե՞ս օղլում :

— Ոչ , միայն թուաբանութիւն գիտեմ .

— Էյ գիրդ ի՞նչպէս է , մաքուր է .

— Գեղագրութեան դաստառ չունէինք , անոր համար գիրս շատ մաքուր չէ :

— Ես ակտէրութիւն ընելու ատեն չունիմ օղլում , հայտէ դնա տետրակ բռնել և գիր սորվէ տէ եկուր որ տեսնուինք կըսէ և կը ճամբէ երիտասարդը :

Երկու դրացին իրարու

— Քա Սուրբիկ տուտու , աս տղագ ի՞նչ է , կէս գիշերնորով ձուներուն հետ է . երէկ գիշեր դող գիտցանք տէ տամաներու եկանք :

— Քուրուկս , հէմէն ի՞նչ ըսեմ . քանի աս քօնսօլիտը վար իջաւ նէ , հիմա ալ ծունին մէրաք մը տուեր առտու իրիկուն կը ժողվէ հորը կը լեցնէ կօր .

— Էյ հօրերնիդ չուր չիկայ մի .

— Չուր չիկայ ամա , անոր համար չը ժողվեր կոր . պուզ չինէ տէ ամառը ծախէ պիտի , շատ բարա կընէ եղեր . ան դիմացի վերանէին լեռան պէս ծունը բիւթիւն հորը լեցուց տէ տահա չը լեցաւ .

— Վո՛ւյ հոգի՛ , աս ալ ղէնահատ է հա՞ . երկու աչքը խաղա ուրիշ ալ սորվեր է .

— Քա ո՞ւր է ան քօնսօլիտ կը խաղան կօր խան մը կայ եղեր եա՛ , իշթէ անկէ սորվեր է :

— Վո՛ւյ . աղէկ որ իմինիս թող չտուի որ երթայ քօնսօլիտի ըլլայ , դահեր ան ալ սողրա ասանկ պուզճիութան պաշլաէր պիտի :

Մայր մը իր երկու տղոցը ամէն իրիկուն դպրոցէն դալերնուն պէս ծեծկուելը և մէյ ասդիս մէյ մը անդին ցաթկրտելը տեսնելով կըսէ .

— Ինչո՞ւ կը ծեծկուիք ծօ , աս ամէն իրիկուն է դպրատունէն դալերնուդ պէս նէ վրայ կը մնայ նէ դուի կը մնայ բիւթիւն կը պատուտէք կօր .

— Գործ կընենք կոր մայրիկ .
— Ատանկ գործ կըլլայ քի , աս ալ նոր ելաւ .

— Գործ չեմ ըսեր կոր մայրիկ , դըպրատունը ժիմնատիք կը սորվեցունեն եւ , իշխե՛ հոս կուգանք նէ դուստրնիս կը սերտենք կոր .

— Էյ ծօ ըսել է դըպրատունն ալ ասանկ կը ծեծկըռիք , ան ժիմնատիք է ինչ է իճատ ընողին ի՛նչ ըսեմ հեմէն , սօնը սօնը աշուղնիդ պիտի հանէք տէ քէօր պըտըտիք .

— Հոգ մ'ըներ , մայրիկ , լրագրին մէջ մենք կարդացինք որ Պէյ օղլու վարպետ աչքի հէքիմ մը կայ եղեր , Ֆռէնկիստանէն նոր եկեր է , աշուղնիս ելլայ նէ անոր կերթանք :

ՀԱՐՑ—ՊԱՏԱՍԻԱՆԻ

Աղքատը հարուստին ե՞րբ կը հաւասարի .

— Քունին մէջ երազ տեսած ատենը :

Հայ դերասանական խումբը , Ժողովուրդը իրմէ հեռացաւ նէ ի՛նչ ըրաւ .

— Ինքը Ժողովուրդին մօտեցաւ :

Գայլն ու մարդը ի՛նչպէս կը մրցին իրարու հետ .

— Որոտը ու թեամբ :

Մարդ մը աղէկ համբաւ առնելու համար ի՛նչ ընելու է :

— Մեռնելու :

Պօլսոյ երիտասարդները ընդհանրապէս ե՞րբ ամուսնանալու կեցեն .

— Երբ ֆլիֆի ըլլան :

ՂԵՒՈՆԴԻԱՆՈՍԸ

Տէլի ծօրճին շարաթ օր յուսահատութեանէն ինքըզինքը բոլորովին ապտալութեան

զարկած , Մամուլին առաջին փախուստը , երկրորդ փախուստը , չորրորդ , տասներորդ փախուստը ելն . ըսելով իր սովորական փախուկութիւնը դարձեալ ձեռք առեր . և պատասխան չը գտնալուն խման մարդոց յատուկ դառանցանքներ կընէ մեղ դէմ :

Ողորմելի արարած , ի՛նչ յուսահատ յուսահատ կաղաղակես , Մամուլ ասկից յառաջ իր պատասխանները սուրաւ լմնցուց . և անքու բարերար կոչած և առջեւնին երկրպագութիւն ըրած մարդոց . ի՛նչ ըլլալին աշխարհի ճանչցուց , բայց դուն , ըզնդէ խանգարած ըլլալուն չը հասկըցար ատենք և փախուկ փախուկ լեզուիդ տալու ելար . Մամուլ ի՛նչ ընէ քեզի , որ գլխութիւն կը պօռաս . քանի որ դուն մեր այն պատասխանները չը հասկըցար , մենք ալ սկսեցինք ապտակելով կարգի բերել . քեզի նման վնասակար կենդանին , և ասկից վերջն ալ այդ ապտակներուն տակը ապա՛ծի պէս պիտի դարձնեմք . քեզ , մինչեւ որ չնորհիւ այդ ապտակներուն խելաբրիս և մարդու կարգ մտնես :

Բայց դուն ինչպէս որ շոշորութիւնով սկսելով փախուկութեան ելար , ետքն ալ Տէլի-ճօրճին գերազանցել աշխատեցար և քիչ մը ետքն ալ դինովի պէս զաւանցելէ վերջ այս անգամ ալ ապտալութեան զարկեր ես , կուզես նէ դարձեալ անտանկ ամէն ծօ-մէյ մէկ դոյնի մտիր մեր դիմացը , բայց դիտցիր ալ որ ապտակ ստեղծէ բնաւ զլուխ առնելիք չունիս եթէ չունչդ չը փչես մեր ձեռքէն աղատելու համար :

ՇԱՐԱԳԻՐ-ՏԵՕՐԷՆ

ԴԵՈՐԳ Ե. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ Ե. ԳԱՎԱՅԵԱՆ ԵՐ ԸՆԿ. Ե. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Կոստանդնուպոլիս

Քիւրաքիս խան վարի յարի 17 հա 26 հա 31